

ПРОТОКОЛ № 5

засідання *студентського наукового гуртка*
«Економіка та розвиток підприємництва і біржової торгівлі»
кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі

21 січня 2025 року

ПРИСУТНІ: керівник гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени студентського наукового гуртка

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Інтелектуальний капітал як фактор конкурентоспроможності підприємства.
Доповідач: керівник студентського наукового гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени наукового гуртка.

СЛУХАЛИ:

1. Керівника наукового студентського гуртка, к.е.н., с.н.с. Руду Т. про інтелектуальний капітал як фактор конкурентоспроможності підприємства. Доповідачка зазначила, що інтелектуальний капітал є одним із найважливіших ресурсів сучасного підприємства та відіграє значну роль у забезпеченні його конкурентоспроможності. В умовах розвитку цифрової економіки, посилення конкуренції та швидкого поширення нових технологій традиційні матеріальні ресурси вже не завжди можуть забезпечити підприємству стійкі переваги. Все більшого значення набувають знання, професійні навички працівників, інновації, інформація, ділова репутація та здатність підприємства ефективно використовувати власний інтелектуальний потенціал.

Інтелектуальний капітал можна визначити як сукупність знань, компетентностей, досвіду, інтелектуальних ресурсів і нематеріальних активів, які використовуються підприємством для створення економічної цінності. На відміну від фізичного капіталу, він не завжди має матеріальну форму, проте його вплив на результати діяльності підприємства може бути надзвичайно значним. Саме інтелектуальні ресурси часто визначають здатність компанії створювати нові продукти, вдосконалювати технології, підвищувати якість обслуговування та швидко реагувати на зміни ринку.

До основних складових інтелектуального капіталу належить людський, структурний та клієнтський або реляційний капітал. Людський капітал

охоплює знання, професійні компетентності, досвід, творчі здібності та навички працівників. Саме працівники є джерелом нових ідей, інноваційних рішень і вдосконалення бізнес-процесів. Підприємство, яке інвестує в освіту, професійну підготовку та розвиток своїх працівників, отримує можливість підвищувати продуктивність праці та якість своєї продукції.

Структурний капітал включає внутрішні системи, технології, бази даних, програмне забезпечення, організаційні процеси, патенти, методики роботи та корпоративну культуру. Його особливістю є те, що він залишається в межах підприємства навіть тоді, коли окремі працівники залишають організацію. Ефективний структурний капітал дозволяє накопичувати та передавати знання, стандартизувати процеси, зменшувати витрати та підвищувати ефективність управління.

Реляційний капітал пов'язаний із взаємовідносинами підприємства із зовнішнім середовищем. До нього належать відносини з клієнтами, постачальниками, партнерами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Важливими елементами реляційного капіталу є репутація підприємства, лояльність споживачів, популярність бренду та довіра партнерів. Стійкі відносини із клієнтами можуть забезпечувати підприємству постійний попит і сприяти формуванню довгострокових конкурентних переваг.

Інтелектуальний капітал безпосередньо пов'язаний з інноваційною діяльністю підприємства. У сучасних умовах конкурентоспроможність часто залежить від здатності компанії швидше за інших створювати та впроваджувати нові продукти, послуги й технології. Знання та досвід працівників дозволяють підприємству знаходити нестандартні рішення, удосконалювати виробничі процеси та адаптуватися до потреб споживачів.

Важливою перевагою інтелектуального капіталу є складність його копіювання конкурентами. Обладнання, технології або матеріальні ресурси можна придбати на ринку, тоді як унікальна корпоративна культура, досвід команди, внутрішні знання, репутація та система взаємовідносин формуються протягом тривалого часу. Саме тому ефективно сформований інтелектуальний капітал може стати джерелом довгострокової конкурентної переваги.

Для розвитку інтелектуального капіталу підприємству необхідно створювати сприятливі умови для професійного та особистісного розвитку працівників. Важливими напрямками є організація навчання, підвищення кваліфікації, обмін досвідом, підтримка творчої ініціативи та мотивація персоналу. Працівники повинні розуміти, що їхні знання та пропозиції мають цінність для підприємства. Це сприяє підвищенню зацікавленості персоналу в результатах діяльності та формуванню інноваційної культури.

Не менш важливим є управління знаннями. Підприємство повинно накопичувати, систематизувати та поширювати інформацію, яка має

практичне значення. Для цього можуть використовуватися внутрішні бази даних, корпоративні інформаційні системи, електронні документи, навчальні матеріали та інші цифрові інструменти. Ефективне управління знаннями дозволяє уникати втрати важливої інформації та забезпечує її використання різними підрозділами підприємства.

Оцінювання інтелектуального капіталу є складним завданням, оскільки значна частина його складових не має прямої матеріальної оцінки. Для цього можуть використовуватися показники продуктивності праці, рівня кваліфікації персоналу, кількості інновацій, патентів, витрат на дослідження та розвиток, рівня задоволеності клієнтів, вартості бренду та інших нематеріальних активів. Комплексне оцінювання дозволяє підприємству визначити сильні сторони та напрями подальшого розвитку.

Особливого значення інтелектуальний капітал набуває в умовах цифровізації економіки. Автоматизація, штучний інтелект, великі дані та цифрові платформи змінюють вимоги до працівників і бізнес-процесів. Підприємства повинні постійно оновлювати знання своїх співробітників і впроваджувати нові технології. При цьому цифрові інструменти не замінюють значення людського капіталу, а створюють нові можливості для його використання.

Отже, інтелектуальний капітал є важливим фактором конкурентоспроможності підприємства, оскільки забезпечує його здатність до інновацій, адаптації та ефективного використання ресурсів. Людські знання й компетентності, внутрішні організаційні системи, технології, репутація та взаємовідносини з клієнтами формують основу довгострокового розвитку підприємства. У сучасній економіці компанії, які систематично інвестують у розвиток персоналу, управління знаннями, інновації та нематеріальні активи, отримують значно більше можливостей для зміцнення своїх позицій на ринку. Тому ефективне формування та використання інтелектуального капіталу має бути одним із ключових напрямів стратегічного управління сучасним підприємством.

УХВАЛИЛИ:

1) прийняти до відома та враховувати отриману інформацію під час написання наукових публікацій.

Керівник наукового студентського гуртка

Тетяна РУДА